

Divan Edebiyatı - 4

1. I. Divan edebiyatı, Türk edebiyatının İslam medeniyet dairesinde Arap ve Acem edebiyatları yanında oluştuğu büyük bir edebiyat koludur.
II. 13. yüzyıl sonlarından 17. yüzyılın ikinci yarısına kadar uzun bir dönem etkisini sürdürmüştür.
III. Tuyuğ ve şarkı, klasik Türk edebiyatına özgü nazım şekilleridir.
IV. Aruz ölçüsü tercih edilmesine rağmen nadir de olsa hece ölçüsüyle söylenmiş örnekler de vardır.
V. Şiir merkezli bir edebiyattır.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde divan edebiyatıyla ilgili yanlış bir bilgi verilmiştir?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?

- A) Rubailer, tamamıyla bu nazım şekline özgü ahreb ve ahrem başlıklı yirmi dört vezinle söylenir.
B) Fuzuli'nin dilinde Azeri Türkçesinin özellikleri görülür.
C) İlk divan şairi Hoca Dehhani kabul edilir.
D) Divan edebiyatında Ramazan ve Kurban Bayramları vesilesiyle yazılmış kasidelere îdiyye adı verilmektedir.
E) Methiye ve fahriye türünün en büyük temsilcisi Nâbî'dir.

3. 'Acemdür. İsmi Mehmed'dür. Menâsıb-ı celîleye mutasarrıf olan kuzât-ı sencîde-sıfâtdan olup hüsn-i hatla nak-kâş-suver-i inşâ olmanın Merhûm Ganî-zâde Efendi'nün mektûbcısı olmuş-ıdı. Sâhib-ihirâ' şâ'irdür. Ammâ eş'ârı nâdirdür. Bu beyt-i latîf zâde-i tab'-ı şerîfleridür:

Gümânda idi göñül dūr iken o mâh-ı cebîn
Visâline irerüm şimdi geldi baña yakîn
Bin otuz beşde İstanbul'da fevt oldı.

Bu metin parçası aşağıdaki edebî türlerin hangisinden alınmış olabilir?

- A) Seyahatname B) Tezkire
C) Şehrengiz D) Sıhhatname
E) Kıyafetname

4. Aşağıdakilerden hangisi divan edebiyatında nesirle-riyle tanınmış bir sanatçı değildir?

- A) Sinan Paşa B) Nergisi
C) Katip Çelebi D) Evliya Çelebi
E) Şeyhülislam Yahya

5. • Kâtip Çelebi'nin kaleme aldığı, coğrafyaya dair bir eserdir.
• Ahmed Paşa'ya aittir. Fatih Sultan Mehmed medhiyesi olan bu eser 35 beyittir.
• Kişinin dış görünüşünden karakterini tespit etmeyi konu edinen eserlerdir.
• Fuzuli'nin Hz. Peygamber'e duyduğu sevgiyi dile getirdiği 32 beyitlik naattır.

Bu maddelerde aşağıdaki eserlerden hangisine değil-nilmemiştir?

- A) Cihannüma B) Muhammediye
C) Kerem kasidesi D) Kıyafetname
E) Su kasidesi

6. Divan edebiyatında bu şiir türü; doğum, ölüm, tahta çıkış, sefer, zafer, barış, bir göreve atanma, bir görevden uzaklaştırılma, sünnet, evlenme, sakal bırakma, yangın, deprem gibi olaylar ya da saray, yalı, çeşme, han, hamam, cami, medrese, kışla gibi binaların yapımı veya onarımı vesilesiyle oluşturulurdu.

Bu parçada hakkında bilgi verilen şiir türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gazavatname B) Surname
C) Mevlid D) Tarih
E) Tezkire

7. Aşağıdaki yazar-eser eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) İsmail Hakkı Bursevi - Marifetname
B) Tacizade Cafer Çelebi - Hevesname
C) Firdevsi-i Rumi - Süleymanname
D) Ömer Bin Mezid - Mecmu'atü'n-Nezair
E) Lamii Çelebi - Şehrengiz-i Bursa

8. Aşağıdaki şairlerden hangisinin Leyla vü Mecnun mesnevisi yoktur?

- A) Ali Şir Nevai
B) Hamdullah Hamdi
C) Şeyh Galip
D) Fuzuli
E) Celili

9. Aşağıdaki metin parçalarından hangisi parantez içindeki kavramla ilişkili değildir?

- A) Hâsılı efendim, ben seni bilirim ve senün muhabbet ve rızânı isterim, gayrun sözi ve âvâzı yanımda dâne-i hardal degildir. Efendim sen hemân sag ol, ben kulunı gönlünden çıkarma ve aralıkda ân-ı vâhîde gelüp kulunla ülfet eylemek lutf u merhametine merhûndur. Ve duâ dimişsin ki ne güne duâdur? Kâğıd ile i'lâm eylesen ki a benim efendim, çok söyledim, mübârek başuñ agrıtdım, afvun recâ iderim. Bâki hemîşe Hıfz-ı Hudâ'da mahfuz olasın. (Münşeat)
- B) Seyyâhân-ı berr u bihâra ma'lûm ola ki bu Karadeniz'i seyhâhat edüp im'ân-ı nazar ile gavvâsı olup temâşâ ettiğimiz hesâbı üzre bu boğazdan Karadeniz'in tûlu Anadolu cânibine şimâle gidüp tâ Faşa Çayı boğazına varınca bin beş yüz mildir ve yine Boğazdan tâ Azak Kal'ası bucağına varınca iki bin mîl tûlu bir Karadeniz'dir. Anadolu ve Rûmeli cânibinde bu Karadeniz'e bin yedi yüz sağır ü kebîr nehr-i azîm mahlût olur. Cümlesinden ulu nehr-i azîm Rûmeli'nde nehr-i Tuna'dır. (Seyahatname)
- C) Sünnet mahallinde yetmiş seksen pâre toplar ve kunbara atılıb şenlikler olundu ve âhşâm namâzından sonra bir kaç kulle ve âdem tasvîrlerin getürüb meydâna kodılar ve dürlü dürlü fişekler atılıb seyr ü temâşâlar gösterdiler. (Şehrengiz)
- D) Binüp her bir file dört er bahadur / Savaş idüp nice kol bud uradur // Çü şâhun filleri meydana girdi / Piyâde eyleyüp çok atlu kırdı // Yitüp her kime bir hortum çalardı / Çalap hakkı çelik bigi çalardı (Gazavatname)
- E) Ya'nî Hazret-i Resûl-i Ekrem sallallâhu ta'âlâ 'aleyhi ve sellem hazretleri orta boylu idiler, ne i'tidâlden ziyâde uzun ve ne katı kısa idiler, meyilleri tûl canibi-ne idi. Ve ne süd akı gibi ak ve ne ziyâde gendüm-gün idi. Ve mübârek mûy-ı dîlcûyları ziyâde kıvrırcık degil ve ziyâde gevşek degil orta idiler. (Hilye)

10. Aşağıdaki yargılardan hangisi parantez içindeki kavramla ilişkili değildir?

- A) Bir şairin manzum bir eserine başka bir şair tarafından aynı vezin ve kafiye yazılan şiirdir. (Nazire)
- B) Bir şaire ait bir mısra veya bir beytin bir başka şairce kullanılmasıdır. (Tazmin)
- C) Bir şairin, başka bir şairin ciddi bir tavırla yazdığı manzumesini aynı vezin ve kafiye fakat mizahi bir üslupla yeniden yorumlamasıdır. (Tehzil)
- D) Açıklama ve pekiştirme yapmak gayesiyle söz arasında atasözü veya özdeyiş söylemeye dayalı bir edebî sanattır. (İrsal-i mesel)
- E) Klasik Türk edebiyatında bir ayete, hadise, kıssaya, olaya, kişiye göndermede bulunma sanatıdır. (Tevriye)

11. Aşağıdaki beyitlerin hangisinde cinas örneği vardır?

- A) Hicrûnle yüregümi tolı yara eyledün
Agyâre idecek işi sen yâre eyledün
- B) Hak Te'âlâ ede ikbâl ü celâlin ezfûn
Emrine râm ola dâ'im felek-i bî-ârâm
- C) Ey bâd-ı sabâ silsile-cünbânî-i şevkam
Zencîr-i ser-i zûlf-i dil-âvîze haber vir
- D) Gördüm seni elden ihtiyârım gitdi
Bakdum kadine sabr u karârım gitdi
- E) Âlemi ketm-i ademden yaradan
Kendi hiç hâric olur mu aradan

12. *Sen kim gelesin meclise bir yer mi bulunmaz*

Baş üzre yerin var

Gül goncasısın gûşe-i destâr senindir

Gel ey gül-i ra'nâ

[Ey gül goncası, sen meclise gelirsın de sana bir yer bulunmaz mı? Başımızın üzerinde yerin var. Sarıklarımızın köşesi sana ayrılmıştır. Ey güzel gül, sen (yeter ki) gel!]

Bu dizelerde aşağıdaki edebî sanatlardan hangileri vardır?

- A) İstiare - istifham
B) Kinaye - telmih
C) İstifham - teşhis
D) Nida - hüsnütalil

E) Tevriye - tezat

